

PRAVICA

Glasiilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/1 — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1-50 — Cena: za 1 mesec Din 5-,-, za četrta leta Din 15-,-, za pol leta Din 30-,-; za inozemstvo Din 7-,- (mesečno) — Oglasi po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročila na uprave Jugoslovanske tiskarne, Kolportajni oddelek, Poljanski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

Prvi kršč. socialni mladinski kongres v Celju.

Lanski junijski kongres in Krekova socialna šola v Ljubljani in druge socialne šole po industr. krajih so močno dvignile zavest kršč. delavstva in potegnile nekaj novih brazd v našo delavsko stanovsko kulturo.

Mi hočemo delati v tem pravcu naprej! Ako kličemo vso delavsko mladino kršč. prepričanja v Celje, nas sili k temu notranji razvoj zlasti naše delavske mladine, ki dan za dnem raste in si želi konkretnih programatičnih in stanovsko praktičnih življenjskih smernic. Hotenje naše delavske mladine je resno in zamudili bi ugodni trenutki, ako bi temu hotenju ne dali izraza.

Krščansko delavsko gibanje mora postati razredno v dobrem pomenu besede! Le v samostojni delavski organizaciji bo naša moč in močnejši razmah! To dokazujejo materialistične social. organizacije in nič manj volitve v Delavsko zbornico.

Čas je, da gremo sedaj preko početkov naše organizacije in damo krščanskemu socializmu realen temelj. Mi vemo, da so principi kršč. socializma osnova vsega našega kršč. javnega življenja, vendar delavstvo se mora prav posebej še zavedati, da je v večnem boju za svoj življenjski nazor in mora imeti v to svrhu močno in zavedno zaslombo, kar ji bo v prvi vrsti lastna delavska organizacija. Zato smo kršč. socialisti, da gremo kot pionirji pred drugimi naprej in gradimo mostove za ostale. K temu delu je predvsem poklicana naša delavska mladina.

Zato tirjamo mi s tako odločnostjo tudi posebno delavsko mladinsko organizacijo, ki naj zopet z ozirom na materialistične del. mlad. org., kulturno izobrazuje naše omladince. Mi vemo, da nam morejo naša prosvetna in telovadna društva nuditi marsikaj lepega, a mi potrebujemo stalne delavske organizacije, kjer pridemo skupaj samo delavci in se izobražujemo o stvareh, ki za druge niso tako aktualne. Skupno občestvo z drugimi bomo ohranili z raznimi skupnimi in cerkvenimi prireditvami.

Zelo važno vprašanje, ki ga moramo obdelati na mladinskem kongresu je, kako versko izobrazevati naše fantje, da bodo kos v odgovorih raznim nasprotnim mnenjem in da bo njihovo življenje v skladu z Bogom in cerkvijo. Nam mora biti krščanstvo prvo in šele iz tega izhaja socializem! Zato v naše delavske šole in organizacije veliko verskih predavanj in apologetike!

Na krščanskih resnicah temelječe moralno življenje bo tudi ne malo važno vprašanje za naš mlad. kongres. Mi smo pionirji družbe, ki naj bo boljše, kot jo je zapustila vojna. To bo storila zlasti mladina, ki bo dobro pripravljena stopala v življenje.

Vprašanje delavskega časopisja in delavskih knjižnic naj tudi ne bosta vprašanji, ki se jih obdela kar mimogrede!

Mi smo graditeljji bodočnosti in krščanski delavec si bo sam kriv svoje trde usode, ako ne bo aktivno posegal v javno življenje. — Gospodarsko stran našega gibanja bomo premotrili v prihodnjem članku.

Krekovci! Zberite vse naše misleče delavce in jih organizirajte, da bo naša I. mladinski kongresu 13. junija 1926 vaše zastopstvo čim častnejše!

Na delo!

Zasedanje Društva narodov.

Vojni in povojni dogodki niso zrevolucionirali samo Evropecev, marveč so našli globok odmev pri vseh narodih po širnem svetu. V osvobojenju malih narodov, v polomu ogromnega ruskega naroda, so zagledali predvsem narodi v Aziji in Afriki, ki jih izmognava kapitalizem Evropecev in Amerikancev, zarjo, ki bo tudi njim kédaj pripeljala solnce svobode in samostojnosti. Boljševiki so hitro spoznali razpoloženje pri teh narodih in so poslali med nje krdelo svojih agitatorjev, ki so našli med njimi pripravna tla za svoje ideje.

Kapitalistični duh v antanti je hitro uvidel, da ima opravka z izredno močnim sovražnikom, z odporom ljudstva, odkoder dobiva svoje sirovine in kamor pošilja svoje izdelke, za čemer pa stoji boljševizem. Osnovano se je kmalu po vojni Društvo narodov, čigar javen namen je bil reševati mednarodne spore, prikrit pa pritegniti čim več držav pod vpliv antante in jih usmeriti proti Rusiji. Da ni bila bojazen držav, ki imajo kolonije, brez podlage, vidimo iz lanskih uporov Druzov, Maročanov in Kitajcev proti Evropecem. Odločilni vpliv v Društvu narodov imajo velesile; vse evropske velesile razen Nemčije so bile že davno članice Društva narodov.

Toda Angleži so hoteli imeti v času, ko se bo bil boj za kolonije, v času, ko se bo zahotelo kolonijalnim narodom uživati samim dobrine, ki jim jih nudi rodna zemlja, doma popolen mir. Zato so omogočili sklicanje lanske konference v Locarnu, ki naj bi privedla Nemčijo v Društvo narodov in zagotovila njene meje. S tem bi imeli Angleži korist, da bi privedli Nemčijo, ki se je že nagibala k Rusiji, v Društvo narodov in v Društvo samem bi imeli glas pri Nemcih, katerim so po vojni ves čas tihi prijatelji.

Pomladansko zasedanje Društva narodov se je pričelo v ponedeljek dne 8. marca. Na tem zasedanju je pač najvažnejša točka vprašanje Nemčije za vstop. Francija pa podpira Poljsko, naj prosa, da dobi v Društvu isto mesto kot velesila Nemčija, da bi bil stvorjen na ta način protiutež Nemčiji. Prošnjo Poljske bodo podpirale predvsem Italija, Češka in Jugoslavija — zadnji dve kot prijateljico Male antante — dočim se vsi angleški listi odločno izražajo proti. Po vsem svetovnem časopisju se vodijo polemike v prid in proti Poljski, dočim je v ozadju prikrita borba med Anglijo in Francijo.

Nikakor ne smemo odrekati Društvu narodov, da nima nobene volje poravnati spore mirnim pōtem. Parokrat smo že videli, da je energično poravnalo spor, predvsem kadar se stepeta dva majhna naroda. Toda ravno ob priliki prošnje Poljske za mesto kot velesila, se je dobro opazilo, da skuša vsaka država na vsak način od bližnjika iztisniti čim več dobrin zase. Gospodarska borba med narodi divja naprej, čeprav je Locarno, ki naj bi zagotovil evropski mir, že davno za nami. Ta počasna, a zato nič manj strašna borba, čije teže pa občuti večinoma samo proletarijat, pa bo vladala toliko časa, dokler bo vladal tak duh po svetu, kot vlada danes: tak duh, ki ponareja bankovce tuje države, samo da pod krinko koristi naroda napolni žepe par kapitalistom, duh, ki mirno proglašča, da bo v imenu koristi svojega naroda upro-

pastil tisoče sodržavljanov, ki niso istega naroda, duh, ki mirno lahko pahne v bežo tisoče delavcev, samo da se mu ne zmanjša dividenda za

par dinarjev. Šele na razvalinah starega duha se bo dvignil nov človek in takrat bo tudi Društvo narodov dobilo pravi pomen.

Delovni program kluba krščanskih socialistov v Delavski zbornici.

Na I. seji Delavske zbornice je tov. Ivan Gajšek v imenu kluba krščanskih socialistov prebral sledeči program:

Delavska zbornica naj:

1. Zahteva najširšo avtonomijo, to je decentralizacijo vseh socialnih delavskih institucij.

2. Pazi naj, da se vsa socialna zakonodaja do podrobnosti izvaja in spopolni po potrebah posameznih strok.

3. Opozori državno oblast, da takoj izvede zakon o zavarovanju delavcev za slučaj starosti in onemoglosti, ki bi se bil moral izvesti že 1. julija 1925.

4. Deluje na to, da se izvede zakonito zavarovanje delavcev za slučaj brezposelnosti. Zato naj izdela in predloži parlamentu načrt zakona.

5. Pazi naj ali se povsod in v celoti izvršuje zakon o zaščiti delavcev. V kolikor še k posameznim določilom tega zakona niso bili izdani predvideni pravilniki, da se isti nujno urgirajo.

6. Sedanji davčni sistem naj DZ odkloni in zahteva, da se davek na ročno delo odmerja progresivno šele onim, ki so dosegli eksistenčni minimum letno 20.000 Din; zato naj se lestvica sorazmerno popravi.

7. Stalno naj opozarja državne oblasti na določila zakona o zidanju stanovanj in otroških domov v industrijskih krajih. Državna oblast naj v smislu zakona prizadeta podjetja k temu prisili. Za odpravo stanovanjske bede naj daje država zgled, ki naj daje tudi delavcem brezobrestna posojila za zidanje hiš, in sicer zadrugam.

8. Deluje naj na to, da se ustanove zakoniti državni poravnalni uradi za slučaj sporov med delavstvom in delodajalci glede plač, odpustov itd. ter da se po obratih ustanove obratni sveti. Delavska zbornica naj izdela tozadevni predlog zakona.

9. Pazi naj, da se kolektivne pogodbe točno izvršujejo, v obratih pa, kjer ne obstojajo, da se sklenejo.

10. Zahteva naj, da se z denarjem, ki ga plačuje delavstvo za Borze dela v brezposelne namene, podpirajo brezposelni in skrbi za možnost naseljevanja v druge kraje, kjer se najdejo ugodne delovne prilike.

11. Skrbi za izobrazbo delavstva, zato naj daje Delavska zbornica izdatne podpore samo centralnim izrazitim delavskim društvom in strokovnim organizacijam, ki se pečajo tudi z vzgojo delavstva. Podpira naj delavske knjižnice in izobraževalne tečaje strokovnih organizacij.

12. Med delavstvom naj DZ vzbuja zmisel za združništvo, zato naj podpira tozadevne tečaje, ki jih prirede delavske strokovne ali gospodarske organizacije.

13. Da se vzgoje in izobrazijo delavski zaupniki tako, da bodo znali tolmačiti in izrabiti vse pravice, ki jih dajejo delavstvu socialni zakoni, da bodo znali delavci sodelovati pri vodstvu podjetij (v obratnih svetih), naj Delavska zbornica podpira strokovne tečaje za delavske zaupnike, ki jih prirejajo strokovne organizacije.

14. Delavska zbornica naj pazi, da se nudi delavcem za slučaj bolezni in

nezgode pravična pomoč od strani zavarovalnih institucij in zdravnikov.

15. Deluje naj na to, da se pravilnik bratovskih skladnic v zmislu predlogov delavstva spremeni in popravi tudi tako, da si člani ohranijo svoje pravice tudi za slučaj brezposelnosti. Za volitve v razne zastope bratovskih skladnic naj se uvede proporcni sistem.

16. Naj posreduje pri državni oblasti, da se ono delavstvo v državnih podjetjih, ki ima za to pogoje, stalno nastavi z mesečno plačo in pokojnino, na podlagi posebnih predpisov, ki naj nudijo možnost tudi nekvalificiranim pridobitev strokovne izobrazbe.

17. Deluje na to, da se akordno delo povsod sploh odpravi.

18. Delavska zbornica naj zahteva, da Inspekcije dela izvajajo inspekcije v podjetjih tudi zaupno z delavci.

19. Pazi naj, da bodo vsi delavci pravilno prijavljeni socialnemu zavarovanju.

20. Skrbi naj, da se od strani tozadevni oblasti strogo izvaja kontrola o zaščiti in postopanju z vajenci.

21. Deluje na to, da se vse mednarodne konvencije, ki jih je predložil naši državi mednarodni urad dela, v parlamentu ratificirajo.

22. Skrbi naj, da se v vseh večjih krajih osnujejo delavska prenočišča.

23. Deluje naj za konsolidacijo delavskega strokovnega pokreta med organizacijami.

24. Pri vseh ustanovah Delavske zbornice in razdeljevanju podpor naj Delavska zbornica upošteva po porporcu vse strokovne organizacije.

25. Deluje na to, da se delavsko socialno zavarovanje zakonito zasigura za slučaj vojne.

26. Delavsko socialno zavarovanje naj se uredi mednarodno. Zato naj Delavska zbornica izdela in pošlje tozadevni predlog mednarodnemu uradu dela v Ženevi.

27. Zasleduje naj sklepanje mednarodnih trgovskih pogodb in opozarja državno oblast na eventuelne slabe posledice takih pogodb za delavstvo.

28. Našemu delavstvu v tujini naj posveča Delavska zbornica veliko skrb. Vodi naj tozadevno statistiko.

29. Delavska zbornica naj deluje za ukinjenje vseh izjemnih zakonov, kakor na primer zakona o zaščiti države itd.

30. Delavska zbornica naj deluje strogo v mejah gospodarskih in socialnih vprašanj, kolikor se nje same kot take ne tičejo politična vprašanja. Prizadeva naj si predstavljati enotno strokovno fronto vsega delavstva proti kapitalizmu.

31. Delavska zbornica naj sestavi poseben odbor, ki naj izdela predlog za nov volivni red »Delavske zbornice«, ki bo temeljil na principih demokracije in jamčil za svobodo mišljenja in tajnost volitve volivcem. Na podlagi takega volivnega reda naj se izvedejo čimprej nove volitve v Delavsko zbornico.

Istotako naj se izpremenita pravilnik in poslovnik Delavske zbornice v smislu demokratičnih načel, da bo omogočeno uspešno delo Delavske zbornice in intenzivno sodelovanje plenuma z upravnim odborom ter ostalimi ustanovami.

Ljubljansko delavstvo za trboveljske rudarje.

V sredo dne 3. marca zvečer se je vršil shod ljubljanskega delavstva, ki so ga sklicale vse strokovne organizacije. Protestni shod se je razvil v mogočno enotno manifestacijo ljubljanskega delavstva za rudarje trboveljskih revirjev, katerih obstoj je bila ogrožena z poskusom Trboveljske premogokopne družbe, ki je nameravala reducirati 3000 rudarjev in s tem škodovati ne le rudarjem ampak celokupnemu delavstvu Slovenije. Ljubljansko delavstvo se je tega koraka Trboveljske premogokopne družbe in posledice njenega uspeha prav dobro zavedalo. Vsled tega je delavstvo napolnilo Unionsko dvorano do zadnjega kotička in s tem dokumentiralo, da stoji neustrašeno na braniku svojih pravic, katerih si ne pusti kratiti.

Na zborovanju je govoril kot poročevalec tajnik Delavske zbornice Uratnik Filip, ki je s številkami dokazal družbin dobiček in stvarno pobil vse razloge, s katerimi hoče TPD zagovarjati svoje korake proti svojim rudarjem.

Za Uratnikom je govoril v imenu Jugoslovanske strokovne zveze Fr. Terseglav, ki je v svojem govoru izjavil, da se krščansko socialistično delavstvo enodušno pridružuje mogočnemu protestu vsega delavstva, ki te dni protestira proti krivičnim nameram TPD. V svojem govoru, ki je globoko ganil vse navzoče, je dokazal, da je dolžnost vsake večje družbe, da mora kakor družinski oče za svojo družino, tudi družba skrbeti za tiste, ki žrtvujejo za njo svojo kri in zdravje.

Nadalje so govorili še: za Nar. soc. strok. zvezo Juvan Rudolf, v imenu »Kmetске delavske zveze« Zvonimir Bernot, v imenu »Samostojne strok. del. Unije« dr. Bohinjec in v imenu »Strokovne komisije« Sedej.

Vsem izvajanjem govornikov so poslušalci pazno sledili in odobraval.

Z gromovitim odobravanjem je bila nato sprejeta od vseh strokovnih organizacij skupno sestavljena resolucija.

Moč kapitalizma.

V času, ko se vsa z delavstvom čuteča javnost zgraža nad namerami Trboveljske premogokopne družbe, v času, ko vse delavstvo po industrijskih centrih protestira proti nesocialnemu ravnanju družbe nasproti tisočim delavstva in v času, ko ministerialna komisija, katera ima nalog preiskati vzroke, ki so napotili TPD, da je reducirala delavstvo in ko ta komisija še ni podala niti svojega mnenja, je TPD izdala na svoje delavstvo potom ravnateljstva v Trbovljah odlok nastopne vsebine:

Rudniško ravnateljstvo

Trbovlje.

Ker so delavski zaupniki odklonili stopiti v pogajanje v smislu obstoječe mezdne pogodbe, smo primorani sami naznaniti od 1. aprila 1926 veljavne mezdne pogoje.

1. Določajo se sledeče temeljne (minimalne) plače:

1. kategorija 40 Din,
2. kategorija 35 Din,
3. kategorija ženske 30 Din,
4. kategorija mladoletni 20 Din.

Tem temeljnim plačam se dodajo, kakor do sedaj, v gotovih slučajih primerni dodatki stalne plače.

2. Vse sedaj veljavne akordne postavke se znižajo za 20 odstotkov.

3. Vse doklade, in sicer: osebna draginska doklada, družinska doklada, nabavni prispevek se ukinejo. Ker so se izplačali nabavni prispevki v naprej, se s 1. aprilom ne izplačajo nobeni nabavni prispevki več.

Razstreljivo se bo s 1. aprilom naprej računalo v trichetrinski vrednosti polne cene in se bo to upoštevalo v akordu.

To se naj delavstvu takoj razglasi. Srečno!

Trboveljska premogokopna družba.
Skubic m. p. Heinrich m. p.

Kljub vsem protestom se družba ni prav nič zgenila. Brez nadaljnega

vprašanja je izdala odlok, s katerim so znižane plače. Družba kljubuje delavstvu, vsej javnosti in to v času, ko je vlada odredila preiskavo.

Ali sedaj čutimo, kaj je moč kapitalizma? Treba je, da vsi delavni sloji, ki živijo od dela svojih rok, vendar enkrat sprevidijo strašno moč modernega kapitalizma in prično sodelovati pri ustvarjanju boljšega družabnega reda, v katerem bo delovni človek res človek in ne suženj. Strniti se moramo vsi v močno strokovno organizacijo, v kateri bomo delali vsi za enega in eden za vse. Ko bo enkrat kapitalistični svet videl nepremagljivo moč delovnega ljudstva, bodo taki koraki, kot ga je sedaj napravila TPD, nemogoči.

Beleške.

Doslednost Bernotove organizacije. Iz pisave »Napreja« je bilo dosejati sklepati, da se Bernotova organizacija res dosledno bori za poštenost, pravičnost in demokracijo. Delegata Bernotove skupine v D. zbornici ss. Pevec in Leskošek sta pa v nedeljo na prvi seji D. Z. dejansko in jasno dokazala, da uporablja Bernotova organizacija ta, poštnemu delavstvu sveta načela zgolj za demagogijo in slepilo delavstva. Poslovnik D. Z. jasno določa v čl. 65: »Vsaki listi se dodeli število članov (v upravnem odboru, op. ur.) sorazmerno z glasovi, ki so odpadli na njo.« S. Pevec in Leskošek z bivšim demokratom Gogalom so pa glasovali za predlog socialistični s. Čelešnika, skupno z ostalimi Kristanovci in komunisti za D'ontov sistem, po katerem so dobili tako socialisti in komunisti neupravičeno 7. mandat v uprav. odboru D. Z. na škodo Jugosl. strokovni zvezi, ki bi morala dobiti v upravnem odboru 4 člane. Da so se zvezali Bernotovci sedaj s tistimi socialpatrijoti, ki so zagrešili toliko goljufij in nasilnosti tudi nad Bernotovci pri zadnjih volitvah, si naj delavstvo dobro zapomni. Jabolko ne pade daleč od jablane.

Tobačnemu delavstvu.

Tobačno delavstvo v Ljubljani se še dobro spominja na boje, ki jih je bilo že v Avstriji za svojo stalnost, obstojnost in sigurnost za starost. Dejstvo pa je, da je bil položaj tobačnega delavstva pred vojno mnogo povoljnejši, nego je danes. Monopolno delavstvo je bilo v Avstriji dobro organizirano in je ta organizacija bila v močno oporo pok. dr. Kreku, ki je za tobačno delavstvo dosegel mnogo pravic in zboljšanja.

Po vojni je bilo prisiljeno osobito tobačno delavstvo iti v boj za ureditev svojega položaja in doseg pravic, posebno glede plač, socialne zaščite in starostne preskrbe. V tem oziru si je zelo veliko prizadeval za tobačno delavstvo bivši poslanec Jože Gostinčar. Toda monopolna uprava je bila kot država v državi gluha in slepa. Delavstvo je vedno močneje zahtevalo, da se s posebnim zakonom pravično uredi razmere in položaj tobačnega delavstva.

Ali naj navajamo vse vloge in pismene zahteve, ki jih je naša krščansko socialna strokovna organizacija pošiljala ravnateljstvu tobačne tovarne, Upravi monopola in ministrstvu? Naš list je zato premajhen. Kdo naj prešteje intervencije in urgence naših poslancev, da se izda zakon ali vsaj pravilnik, ki naj uredi razmere in zagotovi obstojnost tobačnemu in ostalemu monopolnemu delavstvu?

Končno je vendarle Uprava monopola izdala neko skrupucalo »Pravilnik dela v monopolskih podjetjih«, ki vsebuje vse drugo nego pravice delavstva in ki nikakor ne izboljšuje položaja delavstva, še manj pa mu jamči za mirna stara leta, ko se je delavec ali delavka izživel in izmogočil v tovarni.

Ta pravilnik je bil odobren od Upravnega odbora Samost. Monopolne Uprave M. Br. 23.516 z dne 21. decembra 1925 in rešenjem g. ministra finance Br. 918 od 2. januarja 1926 ter je s tem stopil v veljavo.

Tako upravni odbor, kakor mini-

strstvo samo je tukaj pogazilo Zakon o zaščiti delavcev §§ 5 in 39, od katerih prvi določa, da se delovno razmerje v § 1. omenjenih podjetjih ureja tako, da ne sme nikoli nasprotovati odredbam tega zakona. Drugi pa, da morajo Delavske zbornice oddajati svoja mnenja k takim vprašanjem.

Ko smo prejeli v roke zgoraj omenjeni pravilnik, smo takoj na te kršitve zakona in na krivične določbe pravilnika, kakor tudi na pomanjkljivosti pravilnika, ki ne vsebuje nobenih pravic in ne ureja težkega položaja delavstva, opozorili na to Jugoslovanski klub, da po svojih poslanih protestira na merodajnih mestih proti takemu gaženju zakona in pravilnika, ki ne nudi skoraj ničesar delavstvu, tako da se najbolj pereča vprašanja kakor: pravična ureditev pokojnine, o stalnosti, socialne zaščite, svobode itd. ostala popolnoma odprta in neurejena.

Zato zahtevamo, da se pravilnik v tem smislu zahtev tobačnega delavstva, ki jih je po Jugoslovanski strokovni zvezi že ponovno poslalo Upravi monopola in ministrstvu popravi, izdela nov, se pošlje v izjavo delavstvu odnosno Delavskim zbornicam in šele potem, ko bo res »Pravilnik«, uveljavi.

Delavstvo tobačne tovarne v Ljubljani pa vabimo, da se združi trdno okrog Strokovne zveze tobačnega delavstva, ki bo tudi sedaj k temu vprašanju storila svojo dolžnost za delavstvo. Tiste pa, ki znajo samo po shodih in časopisih kričati in zabavljati, pa še do danes niso za tobačno delavstvo storili ničesar pozitivnega, ampak pobirajo od delavstva le visoko članarino in mu vsiljujejo Kristanovo »Delavsko politiko«, s katero hočejo kapitalistični socialpatrioti zopet ubiti v delavstvu vsako zavest in borbenost, naj jih tobačno delavstvo izpljune iz svojih vrst, dokler je še čas.

Dober pravilnik lahko pribori le enotna in strumna organizacija »Strokovna zveza tobačnega delavstva«, ki ima za seboj zgodovino trdega dela in lepih uspehov od Krekovih časov do danes. Vsi na delo in v naše vrste! Tobačna delavka iz Krekove dobe.

Delavska zveza.

D. M. v Polje. Zadnji čas je v naši občini polno govorenja o postajališču pri prelazu na Zadobrovo. Predvsem bodi omenjeno, da želja občanov po postajališču ni nova, temveč se vleče že celih 14 let. Vprašanje postajališča se je sprožilo v takratnem občinskem odboru pod županom Dimnikom, ki se je za zadevo zanimal, a je pod raznimi prevezami zanimanje opustil. Baje se tudi niso gotove, v poštev prihajajoče vasi za postajališče povoljno izrekle. Bodi kakor že, dejstvo je, da je ta zadeva spala do predlanskim, ko je novi občinski odbor Delavske zveze z županom Kukuljico započel novo akcijo. Ako ne bi bil razpuščen takratni občinski odbor, bi stali danes bližje temu perečemu vprašanju, nego smo. In zopet so gg. Dimnik, Rupret sprožili vprašanje, zato si predočimo koristi, ktere bi imela občina kot taka. Znano je, da Ljubljančani radi prihajajo k nam na izlet. Le poglejmo ob nedeljah cele procesije proti D. M. v Polju, božjepotni cerkvi ali pa v vevško papirnico. Domov gredo raje z vlakom ter morajo v pol ure oddaljeni Zalag na kolodvor, kar pa marsikoga odvrne od nas. Imamo državno umobolnico, ki bi bila le 10 minut oddaljena od postajališča. Vasi Studenec in Slap dajeta Ljubljani čez 100 litrov mleka, katerega morajo z vozičkom voziti. Tudi zelenjave se mnogo spravi od nas v Ljubljano. Vsi ti bi svoje košare ponesli na vlak. Iz občine pohaja do 60 učencev v razne ljubljanske višje šole. Zaloški se vozijo z vlakom, vsi drugi morajo peš. Nadalje hodi iz naše občine čez 300 delavcev in delavk v razne ljubljanske tovarne. Vsi ti bi se oddahnili in poždravili novo postajališče. Vsi bivši in sedanji zagovorniki postajališča v občinskem odboru naj napro vse moči, da se ta naša dolgoletna želja uresniči.

Kri a v belgijski industriji premoga.

Za pobijanje krize v industriji premoga je belgijska vlada sklenila znižati železniški tarif na premog. Podjetniki so stavili sledeči predlog: Mezde naj bi se stavile na podlagi enakega indeksa, vpoštev za 50% bi se vzele cene življenskih potrebščin na eno, ter cene premoga na drugo stran. Temu nasproti pa je dne 9. decembra 1925 stavila organizacija krščinskih rudarjev drug predlog, odnosno je zahtevala spremembo besedila. Po predlogu strok. organ. kršč. rudarjev naj bi se cene za življenske potrebščine za 80%, cene za premog pa za 20% zaračunale.

Rud. komisija je o tem razpravljala dne 19. decembra 1925. Predlogi, katere so stavili podjetniki, so bili sledeči: 1. Plače se morajo od 1. jan. 1926 za 3% znižati; 2. te plače bi veljale do 3. marca t. l.; 3. obravnave se morajo nadaljevati v svrhu izenačenja obojih predlogov, tako da bi se na tej podlagi za gotovo dobo uredile plače; 4. če pogajanja dovedejo do sporazuma, in ako bi vseboval ta dogovor reduciranje plač, potem bi se v mesecu januarju reducirane plače, kakor tudi ona že izpeljana redukcija v novi pogodbi za 2% zaračunala. O tem predlogu se je glasovalo — referendum —. Socijalisti in krščanski socialci so glasovali za ta predlog. S tem se je preprečila pred durmi stoječa stavka.

Tedenske novice.

Članek o seji Delavske zbornice, ki se je vršila zadnje nedelje, prinesemo prihodnjic — Uredništvo.

Sv. maša za pokojnim bivšim županom dr. Peričem. Društvo »Edinost« mestnih uslužbencev ima v nedeljo dne 14. marca ob 9. uri dopoldne na Rožniku sv. mašo za pokojnim županom dr. Peričem. Ob tej priliki vabimo vse člane društva kakor ostale prijatelje dr. Periča, da se svete maše polnoštevilno udeležijo ter s tem izkažejo pravo spoštovanje do njegovega socialnega dela — do uslužbencev.

Občinske volitve v Ljubljani. Energični nastop poslanca dr. Kulovca v parlamentu za samoupravo slovenskih občin je imel uspeh, kajti notranji minister je izjavil, da bo v najkrajšem času razpisal občinske volitve v Ljubljani. Dve leti gerentske dobe v Ljubljani je pač dovolj in slednji čas je, da pride do besede tudi delovno ljudstvo Ljubljane.

Romanje k Sv. Hemi. Vsled smrti dolgoletnega vodje romanjev k Sv. Hemi, bo letošnje romanje, ki se bo vršilo od 28. aprila do 1. maja, vodil č. g. župnik Langerholc iz Sv. Lenarta nad Škofjo Loko. Do 19. marca se morajo zanesljivo prigrasiti vsi, ki se nameravajo romanja udeležiti, župnemu uradu Sv. Lenart na Škofjo Loko.

Nova tovarna v Mariboru. V Melju zraven mehanične tovarne v Mariboru bodo zgradili novo tekstilno tovarno. Pri podjetju bo udeležen največ tuj kapital.

Na smrt obsojena. Pri pomladanskem porotnem zasedanju je bil v Celju obsojen na smrt na večalih Fran Jevšnik. Pred 16 leti je Jevšnik v sobi obesil prevzitarico Ano Klakočarjevo ter znal vse tako urediti, da so vsi mislili, da se je sama obesila. Sedaj pa ga je izdala žena. — V Mariboru je bil na smrt na večalih obsojen 35 letni Jožef Gmajner, ki je zadavil svojo taščo Marijo Petkovo, s katero se ni razumel. — Na dosmrtno je bil pri porotnem zasedanju v Novem mestu obsojen Martin Dežman iz Družinske vasi, ki je ubil Jožeta Vodopivca s Prelaza in ga oropal.

Železniške nesreče v preteklem letu. Po statistiki prometnega ministrstva o železniških nesrečah v naši državi je v preteklem letu skočilo s tira 73 strojev in 180 strojev z vlaki vred. Pri tem je bilo 9 človeških žrtev. Večjih železniških nesreč je bilo 29, zahtevale so 268 človeških žrtev, med temi 115 železniških uslužbencev.

Zopet poizkušen samomor v kino. V nedeljo popoldne je hotela napraviti samomor v ljubljanskem kinu »Matica« neka 17 letna privatna uradnica. Izpila je pol male stekleničice lizola. Prepeljali so jo hitro v bolnico, kjer so ji izprali želodec in jo rešili smrti. — Policijske oblasti bi prav storile, ko bi kandidate, ki se jim je samomor ponesrečil, primerno kaznovale, zlasti pa take, ki v javnih prostorih vrše samomorilne poizkuse, ker gre samo za afektacijo in željo po neki samomorilski »slavi«, ne pa za smrt.

Samomor. Pri Levskem mostu v Celju se je ustrelil v srce I. Vekijet, bivši uslužbenec pri tvrdki Westen v Gaberju, ki je bil sedaj tri mesece brez službe.

Nenavadna stava. V Trbovljah so se čevljarji pomočniki pogovarjali, kdo da največ pojé. Med njimi je bil tudi mutasti pomočnik Jože Žlak, doma iz Hrastnika, ki je poudarjal, da se nikogar ne ustraši pri uničenju jedil. Tako je prišlo do stave, da se mu skuha v trdo 20 jajc in še spi je nato tri litre vina, pomešanega s pol litrom ruma. Tekom pol ure je mož v rešnici spravil vse pod streho. Kmalu mu je postalo slabo in njegovi tovariši so ga spravili v postelj in odšli. Ko so po preteku ene ure pogledali za njim, je ležal mrtev.

Dva otroka zgorela. V Hrastju, okraj Gornja Radgona, sta dva otroka pri igranju zažgala gospodarsko poslopje Ivana Znidaršiča. Ko sta videla, kaj sta napravila, sta se iz strahu pred kaznijo v gospodarskem posloju skrila. Ker ju ni nihče pogrešil, da bi jih pravočasno rešili, sta otroka živa zgorela.

Požar. V Št. Juriju ob južni žel. je požar upepelil skladišče jajčje z druge. Škoda je velikanska, vendar je večina krita z zavarovalnico.

Modrasa ubil. V Polhovem gradu je 2. t. m. Anton Hribar ubil velikega modrasa, ki se je solnčil poleg skale. Strupenih kač je ob lepem vremenu že veliko najti na solčnih krajih, vsled tega je potreba posebno za otroke veliko pazljivosti.

Smrtna obsodba v Zagrebu. Sodišče v Zagrebu je obsodilo na smrt Fr. Bana, njegovega tovariša Antona Nežića pa vsled mladostnosti na 15 let ječe. Obsojena sta leta 1919 umorila mlinarja Josipa Kosana v Podtočju pri Vel. Gorici, njegovo ženo pa težko ranila, nato pa oba oropala.

Pevec. Izšla je 1.-2. številka za januar-februar 1926. Obsega A. Dolinarjev članek o »Dr. Fr. Kimovcu« in Bajukov o »Pevskem imenstvu«. Nato sledi oddelki: Vestnik P. Z., Naši zbori, Nove skladbe, Iz glasbenih listov in Razne vesti. Glasbena priloga prinaša tri skladbe: Fr. Ferjančič, Vzdihljaji slepega za mešani zbor in bas-solo; Karlo Adamič, Kadar pridem v tiho vas za mešani zbor; Emil Adamič, April za mešani zbor. »Pevec« izhaja že šesto leto in vrši ves čas svojega obstanka vestno in vztrajno svojo nalogo; širiti zmisel za lepo petje med Slovenci. Toplo ga priporočamo. Naroča se pri upravi v Ljubljani, Miklošičeva c. 7. Prihodnja številka izide še pred velikonočjo.

Za tiskovni sklad »Pravice« je daroval član našega kluba v Delavski zbornici tovariš Malešič iz Maribora 50 Din. Zavednemu tovarišu naša iskrena zahvala.

Zahtevajte »PRAVICO« po vseh gostilnah in javnih lokalih, posebnost še v industrijskih krajih

Hrastnik. V nedeljo dne 28. februarja je priredila rudniška godba v Narodnem domu svoj koncert. Po koncertu je bila kakor običajno prosta zabava in je tudi končala kakor običajno v Narodnem domu — s pretepom. Prišli so skupaj svobodnjaši in orjunaši, pa so se udarili. Čudno pa je to, da se je ta pretep končal šele krog tretje ure ponoči, dasi je bilo dovoljeno prekoračenje policijske ure le do ene popolnoči. — Redukcijo je TPD izvršila pri poduradnikih tudi v Hrastniku. V ponedeljek 1. t. m. je bilo odpuščenih šest poduradnikov in poduradnic. Pripomnimo, da je med temi nekaj dobrih moči, ki so že precej let pustili pri rudniku, na drugi strani pa stoje protežirani, ki nimajo smisla za delo in službo, pač pa le za politiko.

Tržič. Vincencijeva konferenca bo ustanovila zavod za dojenčke. Za današnje razmere je to zelo razveseljivo. Marsikateri stariši so sedaj primorani dati otroka, ki je komaj dva meseca star ali pa še ne, drugim ljudem v oskrbo. Današnje razmere silijo, da morata mož in žena oba zaslužiti, ako hočeta, da se prezgodaj ne naseli beda in pomanjkanje v družino. Seveda, ko pa se nabere več otrok v družini, potem žena ne more več za svojim poklicem. Z delavskega stališča tako ustanovo najtopleje pozdravljamo.

Tržič. Okrožni urad za zavarovanje delavcev je priredil 28. februarja predavanje s filmskimi slikami v kinodvorani v Tržiču za svoje člane. Predavanje je napravilo na navzoče zelo dober vtis. Da se pa delavstvo zanima za taka predavanja, je pa dokaz, ker je bila dvorana nabito polna. Ta prireditvev OUZD je imela pri nas lep uspeh.

Jesenice. Ker se je oglasil v »Delavcu« neki socialkomunist radi volivnih škandalov tudi od naše strani, je potrebno, da o tem spregovorimo par besedi. Ker navaja nekega Jensterla in P., mu moramo povedati, da mi nimamo teh ljudi. Imamo samo strokovne in politične odbore, kateri vodijo razne akcije. Kako je prišel ta »prijatelj« do teh imen, nam ni znano. Dalje navaja dopisnik neka falzificirana podpisov na glasovnicah, a tega ne pove, kaj so uganjali razni Kovačiči itd. V dopisu napada tudi sodr. Znidarja (Bernot), kar znači menda zelo močno edinstvenost v strokovnem pokretu. Pripomniti treba tudi, da so socialkomunisti s svojo večino izvolili na zadnji skupščini Brat. skladnice svoj razredno zavedni bojevni odbor, ki je menda tako dobro gospodaril, da bomo še vsi čutili posledice. Pokažite, kaj znate in napravite, kar zahtevate, da naj drugi naredo, potem šele napadajte druge. Radovedni smo, kaj bo s pravilnikom v Bratovskih skladnicah, pri katerem so na delu sami patentiranci in razredni borci? Radi dobrih stvari krize se tudi ni storilo potrebno. Čeravno je večina v razredno proletarskih rokah, vendar je moralo sredi zime 70 delavcev na ceste. Mi vemo, da je to težko, a ker znate zahtevati in podcenjevati delo nasprotnikov, morate vendar nekaj pokazati, ali pa v prihodnje molčite. Več stvarnosti bi pričakovali od dopisnikov v »Delavcu«, potem bomo pa lažje korakali skupaj.

Krekova mladina.

Iz centrale. Seja centralnega odbora »Krekove mladine« se bo vršila v soboto 13. t. m. ob pol 8 zvečer v društvenih prostorih. Ker bo seja velike važnosti, je udeležba vseh odbornikov obvezna. — Predsednik.

I. kongres kršč. soc. mladine. V petek 5. t. m. se je vršila prva seja pripravljalnega odbora za naš kongres. Na tej seji se je konstituiral sledeči pripravljalni odbor: predsednik tov. Kordin, podpredsednik tov. Debeljak, tajnik tov. Peterlin, tajnikov namestnik tovarišica Skaletova, blagajnik tov. Al. Burkeljc. Kongres se bo vršil nepreklicno dne 13. junija 1926. Vse podružnice se opozarjajo, da se skrbno pripravljajo, da nam poročajo kongres kar sijajneje. Opozarjajo se tudi vse podružnice, da vsa navodila pripravljalnega odbora točno izvrše. Agitirajte dobro! Hranite že sedaj denar. — Tajnik.

Krekova mladina Ljubljana je začela zopet z rednimi tedenskimi sestanki. Prvi sestanek se je vršil v ponedeljek, dne 8. t. m. Tov. predsednik je v lepih besedah bodril člane k skupnosti in delu, na kar je imel prav lepo predavanje inž. Žumer. Članstvo je predavanju skrbno sledilo. Prihodnji sestanek se bo vršil v ponedeljek, dne 15. t. m., na katerem ima predavanje g. prof. Ivan Dolenc.

Sneberje-Zadobrova. V zadnji številki »Pravice« se je vrinila pomota k poročilu o občnem zboru imenovane podružnice. Predsednikom je izvoljen tov. Janez Kamšek in ne Kšekom, kakor je bilo prvotno naznanjeno. — Odbor.

Krekova mladina Celje. Občni zbor podružnice se bo vršil v nedeljo, dne 14. t. m. ob 3 popoldne v društvenih prostorih hotela »Beli vol«. — Odbor.

P. V.:

Proti kapitalizmu.

Toda v božjem stvarstvu je večni zakon, ki ga že poznamo. Vse zemsko in človeško je časovno omejeno. Ako take stvari postanejo prevelike, prehudе, tako da prekoračijo svoje določene jim meje, potem propadejo uprav zaradi tega. In vse, kar izgubi zvezo z večnim, nevidnim svetom in postane samo sebi namen, vse se razbije in uniči ob resničnosti tega sveta. In čim bolj se je to oddaljilo od Boga in čim bolj protibožje je to postalo, tem hušja bo katastrofa, o kateri bo prišla sodba. Že se opaža na kapitalizmu delovanje tega zakona. Krize so na dnevnem redu.

Liberalizem je bil notranja sila v razvoju kapitalizma. Nebrzdani gospodarski razmah posameznega podjetja naj bi bil najboljši temelj ljudskega blagostanja, ker vprav blagostanje enega more biti v prid vsem. Toda resnično življenje je razgalilo

to idejo v njeni zmoti in pokazalo le nebrzdani razmah osebnosti. Vera v napredek izginja, doba gospodarskega tekmovanja in neslutene porasta je že pri koncu, vedno rastoča produkcija je dosegla svojo mejo, ko je prišla do meje prave porabe. Posledica tega so trusti, monopolizacija, podjetja se vežejo v kartele. Tako je tudi kapitalist izgubil večji del svoje osebne prostosti in svobode. Niti za služkov ne sme izplačevati tako, kakor bi hotel on sam. Vse mu predpisuje kartel in trust, in če se ne vda, je primerno kaznovan, ali se mu celo odreče dobava sirovega materiala. Na skupnih sestankih se določijo cene, prodajni pogoji, prodajni okolišči za posameznika in medsebojna konkurenca, gonilno kolo kapitalističnega gospodarstva, se odpravi. Mesto podjetnika, ki je svojemu podjetju še služil z življenjem, prevzame generalni direktor in glavna skupščina akcionarjev. Monopolno gospodarstvo in gospodarstvo sloneče na fiktivni porabi je izpodrinilo privatno gospodarstvo. Krize pa se kažejo tudi že v velikih koncentracijah. En sam človek namreč ne more več pregledati te ogromnosti naprav in podjetij, združenih v eno, in tako začnejo ti velikanski nebotičniki nihati sem in tja in končajo v groznih krahih.

Poleg tega nima posamezni podjetnik nobene odgovornosti, ampak le juristovski svet. Kljub temu se je tudi že v kapitalizmu zbudila vest in zopet išče za novimi mislimi. Misel, ki jo je izrekel avtomobilski kralj Henry Ford, pridobiva. »Producirati se pravi služiti poleg ljudstva«, tako se glasi nova parola. Toda vse to ne more ubraniti kapitalizma od katastrofe, božje sodbe, ki bo prišla, ako ne vzpostavimo v sebi zopet prejšnjega pravnega čuta in se ne vrnemo k nauku srednjeveške cerkve, po katerem izhajajo dobrine le iz človekovega dela in je vsak brez predhodnega dela pridobljeni dobiček, odedužstvo in tatvina. Da cerkev radi naše brezsrčnosti krvavečega srca danes ne prepoveduje več jemanja obresti, to še ni noben dokaz proti pravičnosti naziranja Aristotelovega in Tomaža Akvinskoga, ampak le slabo znamenje našega odpada od pravega krščanstva.

(Nadaljevanje.)

»Za kršč. socializem«

Kdor hoče prav umeti idejo krščanskega socializma, mora prečitati to zelo potrebno brošuro. Dobi se v kolportажnem oddelku »Slovenca« v Jugoslovanski tiskarni v Ljubljani.

Žika!

Poskusiti je treba, potem je odločitev lahka. Odločili se boste za ŽIKO, ki je in ostane najboljša in najbolj zdrava žitna kava!

„Polci“, Vevčani in Rašlani imate 10% popusta, če kupujete v trgovini „Pri Poldetu“. Kajti on prodaja cenejše in boljše blago kot druge trgovine!

Proletarci!

Nalagajte svoje prihranke ednole pri Prvi delavski hranilnici in posojilnici

F. Z. Z. Z.

v Ljubljani, Stari trg št. 2,

katera obrestuje vloge na knjižice po 5%, redne članske vloge pa po

6%

Zahtevajte pravila in položnice!

O Tončka, ti tukaj! No, kaj pa kaj naš Konzum?

Veš Micka, po najinem zadnjem razgovoru sem se sešla z mojo prijateljico, — imena ne maram povedati, saj veš, da ne bo kake zamere — in sem jo poučila, kako je z našim konzumom. Ravno par dni pred tem srečanjem sem pa dobila v konzumu od mojega polletnega zakupila v znesku 9000 Din 3% popust v znesku 270 Din ter sem si kupila s tem denarjem v konzumu zelo čedno blago, „da bom nova“ za velikonoč. To je pa moja prijateljica, ki je obleke še mnogo bolj potrebna kot jaz, tako razburilo, da je takoj obljubila, da pristopi tudi k naši Konzumni zadrugi. Tako sem jaz uslugo, ki si jo napravila meni s tem, da si me priagitirala za konzum, povrnila moji prijateljici.